Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

2026 ЙИЛ – МАҲАЛЛАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА ЖАМИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ ЙИЛИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● WWW.XS.UZ ● E-mail: Info@xs.uz ● 2026 йил 14 май, № 97 (9268) Пайшанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ЭНЕРГЕТИКА ВА НЕФТЬ-ГАЗ СОҲАСИДА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 13 май куни «Ўзбекистон энергетика ҳафталиги – 2026» форумида иштирок этиш учун мамлакатимизга келган Озарбайжоннинг «SOCAR» компанияси бош директори Ровшан Нажаф ҳамда «British Petroleum» компанияси раҳбарияти Ариэль Флорес ва Жованни Кристофолини қабул қилди.

Учрашувда энергетика ва нефть-газ соҳасида етакчилардан ҳисобланган ушбу йирик компаниялар билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Энергетика соҳасидаги кооперация муваффақиятли кечаётгани мамнуният билан қайд этилди. “SOCAR” компанияси Устюрт платосидаги углеводород конларини ўзлаштириш лойиҳасини амалга оширишда Ўзбекистоннинг шериги ҳисобланади. “SOCAR”нинг Ўзбекистондаги ваколатхонасини очиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Ушбу кенг кўламли лойиҳага “British Petroleum” компанияси қўшилганига юксак баҳо берилди.

Нефть-газ соҳасида углеводород хомашёсини қидириш, қазиб олиш ва чуқур қайта ишлаш, нефть ва нефть маҳсулотларини узоқ муддатли етказиб беришни йўлга қўйиш ҳамда тармоқ учун мутахассис кадрлар тайёрлаш бўйича қўшма лойиҳаларни илгари суриш муҳимлиги таъкидланди.

Бундан ташқари, Озарбайжон футбол федерациялари ассоциацияси раиси сифатида ҳам фаолият юритаётган Ровшан Нажаф давлатимиз раҳбарига 2027 йилда Ўзбекистон ва Озарбайжонда ёшлар ўртасидаги “U-20” жаҳон чемпионатини ўтказишга биргаликда тайёргарлик кўришдаги кўмаги учун миннатдорлик билдирди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ТОШКЕНТ МЕТРОПОЛИТЕНИДА АҲОЛИГА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СИФАТИ ЯНАДА ЯХШИЛАНАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев Тошкент метрополитенида йўловчиларга хизмат кўрсатиш сифати ва хавфсизлигини таъминлаш ҳамда инфратузилмадан фойдаланиш самарадорлигини ошириш юзасидан таклифлар тақдимоти билан танишди.

Пойтахт аҳолиси ва меҳмонлари сони ортиб бораётгани, шаҳар кенгайиши ва жамоат транспортига талаб ошиши метрополитенни ривожлантиришни янги босқичга олиб чиқишни тақозо этмоқда. Шу мақсадда 2030 йилгача метрополитенда кунлик йўловчилар сонини 1,8 миллион нафарга етказиш, метро бекатлари сонини 79 тага, линиялар узунлигини 103 километргача ошириш мақсад қилинган. Шунингдек, поездлар ҳаракати интервалини босқичма-босқич 1,5 — 3 дақиқагача қисқартириш кўзда тутилган.

Метрополитен инфратузилмасини яхшилаш ва молиявий соғломлаштириш бўйича ҳам қатор чоралар белгиланмоқда. Жумладан, 2026 — 2028 йилларда хизмат кўрсатиш сифатини ошириш ва фуқаро муҳофазаси объектлари техник базасини такомиллаштириш чоралари кўрилади.

Йўловчилар хавфсизлигини кучайтириш мақсадида “Шаҳристон” метро бекати платформаларида синов тариқасида ойнали ҳимоя тўсиқларини ўрнатиш таклиф этилди. Халқаро тажрибага кўра, бундай тўсиқлар платформалардаги бахтсиз ҳодисаларни 80 — 90 фоизгача камайтириш имконини беради. Шу билан бирга, улар қўшимча реклама майдонларини яратиш орқали даромадларни оширишга ҳам хизмат қилади.

Яна бир муҳим йўналиш — янги линиялар қурилиши. Хусусан, “Мингўрик — Чилонзор буюм бозори” метрополитен линияси бўйича лойиҳа баҳолаш ҳужжатларини ишлаб чиқиш режалаштирилган. Биринчи босқичда “Мингўрик — Жанубий вокзал” йўналиши, иккинчи босқичда эса “Жанубий вокзал — Чилонзор буюм бозори” йўналишини қуриш имкониятлари ўрганилади.

Метрополитенда қўшимча даромад манбаларини шакллантириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Вагон ва платформаларда рақамли реклама майдонларини аукцион орқали хусусий секторга ижарага бериш, метро бекатларида вендинг аппаратлари, кичик савдо объектларини жойлаштириш, станциялар олдида автотураргоҳлар ташкил қилиш режалаштирилмоқда. Шунингдек, бўш турган бино ва хоналарни коворкинг ва кичик офис сифатида тадбиркорларга аукцион асосида ижарага бериш таклиф этилди.

Автотранспортдан метро тизимига қулай ўтишни таъминлаш мақсадида “Park&Ride” тизимини йўлга қўйиш таклиф қилинди.

Тақдимотда ҳаракат таркибларини янгилаш ва электродепо қуриш масалалари ҳам муҳокама қилинди. 2027 — 2030 йилларда метрополитен учун талаб этиладиган ҳаракат таркибларини харид қилиш бўйича таклифлар ишлаб чиқилади. Шу муносабат билан янги ҳаракат таркиблари учун электродепо қуришга зарур ер майдони ажратилади.

Шунингдек, 2027 — 2035 йилларда Тошкент метрополитенини ривожлантириш стратегиясини ишлаб чиқиш белгиланмоқда. Унда метрополитен тармоқларини икки баробар кенгайтириш, йўловчи ташиш ҳажмини 2,5 баробар ошириш, экологик барқарор, энергия тежамкор ва хавфсиз транспорт тизимини яратиш, сервис сифати ва йўловчилар учун қулайликларни янада ошириш вазифалари қамраб олинади.

Йўлкира ҳақини тўлаш тизимини такомиллаштириш бўйича ҳам таклифлар билдирилди. Хорижий тажриба асосида масофага қараб тўлаш, аҳоли тоифалари учун имтиёзлар, кунлик, ҳафталик ва ойлик абонементлар тизимини жорий этиш имкониятлари ўрганилади.

Президентимиз жамоат транспорти, айниқса, метрополитен йирик шаҳар ҳаётида энг муҳим инфратузилмалардан бири эканини таъкидлади. Шу боис хизмат сифати, хавфсизлик, молиявий барқарорлик ва замонавий бошқарувни бир-бири билан узвий боғлиқ ҳолда ривожлантириш зарурлиги қайд этилди. Тақдим қилинган таклифлар маъқулланиб, уларни амалга ошириш юзасидан мутасаддиларга топшириқлар берилди.

ЎзА.

Парламент дипломатияси

СЕНАТ РАИСИ БМТ БОШ КОТИБИНИНГ МАХСУС ВАКИЛИ БИЛАН УЧРАШДИ

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева Бухоро шаҳрида Марказий Осиё мамлакатлари ва Озарбайжон етакчи аёллари мулоқотининг навбатдаги мажлисида иштирок этиш учун мамлакатимизга ташриф буюрган БМТ Бош котибининг Марказий Осиё бўйича махсус вакили, БМТнинг Марказий Осиё учун Превентив дипломатия бўйича минтақавий маркази раҳбари Каха Имнадзе билан учрашув ўтказди.

Унда ҳамкорлик, хотин-қизларнинг жамият ва давлат бошқарувидаги иштирокини кенгайтириш, шунингдек, минтақавий ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

2026 йил сентябрь ойида Самарқанд шаҳрида ўтказилиши режалаштирилган Ёш парламент аъзоларининг 12-глобал конференциясига тайёргарлик юзасидан ҳам фикр алмашилди.

2

Анжуман

МАРКАЗИЙ ОСИЁ МАМЛАКАТЛАРИ ВА ОЗАРБАЙЖОН ЕТАКЧИ АЁЛЛАРИ МУЛОҚОТИ

Кўҳна ҳамда навқирон Бухоро шаҳри Марказий Осиё мамлакатлари ва Озарбайжон етакчи аёллари мулоқотига мезбонлик қилмоқда. Тадбир қатнашчилари сафида минтақа давлатлари парламентлари раҳбарлари, БМТнинг ихтисослаштирилган тузилмалари вакилларини кўриш мумкин.

Ушбу минтақавий платформага 2020 йил декабрь ойида хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ролини ошириш мақсадида Ўзбекистон ташаббуси билан асос солинган. Бу мулоқотга Озарбайжон Республикасининг жорий йилда қўшилиши минтақавий бирликни янада мустаҳкамлаб, ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини кучайтиради.

Давлатимиз мазкур мулоқотга 2021 йилда раислик қилган. Жорий йилда ҳам у айнан шу вазифани ўтамоқда. Ўтган давр оралиғида мазкур платформа доирасида қатор учрашувлар ўтказилди.

2

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

ДЕПУТАТЛАР МУҲОКАМАЛАРДА ҚАНДАЙ МАСАЛАЛАРНИ КЎТАРДИ?

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда ҳарбий хизматчилар мақоми ва уларнинг ижтимоий ҳимояси, сафарбарлик тайёргарлиги ва мазкур соҳадаги муносабатларни тартибга солишга, банк, молия тизими барқарорлигини мустаҳкамлашга, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмларини такомиллаштиришга, Бола ҳуқуқлари бўйича вакил фаолиятини янада самарали ташкил этишга, профессионал ва салоҳиятли кадрлар қатламини шакллантиришга, аҳолининг эҳтиёжманд қатламларини қўллаб-қувватлашга доир қатор қонун лойиҳалари кўриб чиқилди.

Ушбу масалалар сиёсий партиялар фракцияларида, масъул қўмиталар, ишчи гуруҳ йиғилишларида экспертлар, тегишли вазирлик ҳамда идоралар мутахассислари иштирокида атрофлича муҳокама қилингани қайд этилди.

Ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш кафолатлари мустаҳкамланмоқда

Депутатлар дастлаб “Ҳарбий хизматчилар мақоми ва уларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида”ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда кўриб чиқди.

3

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ БМТ АҲОЛИШУНОСЛИК ЖАМҒАРМАСИ РАҲБАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев мамлакатимизга расмий ташриф билан келган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котибининг ўринбосари, Аҳолишунослик жамғармаси (UNFPA) ижрочи директори Диене Кейтани қабул қилди.

Учрашув аввалида UNFPA раҳбари мамлакатимиз етакчисига БМТ Бош котиби Антониу Гутерришнинг саломи ва самимий тилакларини етказди.

БМТнинг аҳолишунослик соҳасидаги нуфузли институти билан ҳамкорликнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Кейинги йилларда Ўзбекистоннинг UNFPA билан ҳамкорлиги сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилгани таъкидланди. Репродуктив саломатлик, гендер тенглик, демографик барқарорликни таъминлаш соҳаларида муҳим лойиҳалар амалга оширилди. Жамғарма мамлакатимиз тарихидаги биринчи аҳоли ва қишлоқ хўжалигини рўйхатга олиш жараёнида фаол иштирок этди.

Она ва бола саломатлигини мустаҳкамлаш, ёш оилаларни қўллаб-қувватлаш, хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини ҳимоя қилиш борасидаги ижобий натижалар алоҳида қайд этилди.

Ҳамкорликни янада чуқурлаштириш, жумладан, мамлакат дастури доирасида янги қўшма ташаббусларни амалга ошириш, Ўзбекистонда ва БМТ доирасида юқори даражадаги тадбирларни ўтказишга келишиб олинди.

ЎзА.

Акс садо

ЭРКИНЛИК ВА АДОЛАТ МУҲИТИ – ЮКСАЛИШ ПОЙДЕВОРИ

Куни кеча Усмон Азимнинг “Халқ сўзи” газетасида эълон қилинган “Риёсиз сўзлар” мақоласини ўқиб, унда Янги Ўзбекистонда кечаётган тарихий ўзгаришлар ва халқимиз қалбидаги кўтаринки кайфият ёрқин намоён бўлганини ҳис этдим.

Айниқса, муаллиф томонидан кечаги ва бугунги ҳаёт ўртасидаги фарқнинг ҳаётий мисоллар орқали очиб берилгани ҳар бир ўқувчини тўлқинлантириши табиий. Чунки мақолада тилга олинган фикрлар ортида мамлакатимизда қарор топаётган эркинлик муҳити, адолат тамойили ва халқ билан давлат ўртасидаги мустаҳкам ишонч мужассам.

Ҳақиқатан ҳам, Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида бошланган ислоҳотлар мамлакат ҳаётининг барча соҳасини қамраб олди. Энг муҳими, одамларнинг онги ва кайфияти ўзгарди. Илгари жамиятда қўрқув, ёпиқлик ҳамда маъмурий босим устун бўлса, бугун очиқлик, мулоқот ва адолат тамойиллари ҳаётимизга чуқур кириб келмоқда. Инсон манфаати давлат сиёсатининг бош мезонига айланди. Фуқароларнинг эркин меҳнат қилиши, тадбиркорлик билан шуғулланиши, мулкдор бўлиши, ташаббус кўрсатиши учун кенг имкониятлар яратилди.

2

ҲАЁТИМИЗНИ ЎЗГАРТИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАР

Мамлакатимиз тарихида ва бугунги ижтимоий-сиёсий тараққиётида Сурхон воҳасининг ўзига хос ўрни бор. Бу, бир томондан, воҳа аҳлининг меҳнатсеварлиги, боғдорчилигу деҳқончилик илмини пухта ўзлаштиргани билан изоҳланса, иккинчи томондан, Сурхондарёга табиат ато этган иқлим туфайли бўлса, ажаб эмас.

Чунки Ўзбекистонимизга баҳор аввал Сурхон кенгликларию қир-адирлари оралаб кириб келади. Унинг замини не-не ижодкорларга илҳом бағишламаган, дейсиз. Бу ўлка бугун ҳам айни ривожланиш ва тараққиёт палласида.

Ўзбекистон халқ шоири Усмон Азимнинг яқинда “Халқ сўзи” газетасида чоп этилган “Риёсиз сўзлар” мақоласини ўқир эканман, воҳада рўй бераётган ўзгаришлар яна бир бор кўз олдимда бутун бўй-басти билан намоён бўлди. Чунки шу юртнинг фарзанди сифатида бу ердаги ҳар бир янгиликдан хабардорман. Кейинги йилларда вилоятимиз шиддатли одимлар билан илгариламоқда. Ҳаётимиз шу қадар тез ўзгармоқдаки, буни ҳис қилмаслик мумкин эмас. Қишлоқ хўжалиги, туризм, иқтисодий йўналиш дейсизми, буюк аждодларимиз меросини ўрганиш ва уни асраб-авайлаш йўлидаги саъй-ҳаракатларни — буларнинг барчаси вилоятдаги туб ислоҳотлар қамрови нақадар кенглигини намоён қилмоқда.

2

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2026 йил 14 май

СЕНАТ РАИСИ БМТ БОШ КОТИБИНИНГ МАХСУС ВАКИЛИ БИЛАН УЧРАШДИ

1 БМТнинг Марказий Осиё учун Превентив дипломатия бўйича минтақавий марказининг мазкур нуфузли тадбирда иштироки, шунингдек, “Ёшларнинг превентив дипломатиядаги ўрни” мавзуида сайд-ивент ташкил этиш имкониятлари кўриб чиқилди.

Шу билан бирга, аёллар ва ёшларни зўравонликдан ҳимоялаш, ушбу йўналишда қўшма семинарлар ташкил қилиш ва илғор тажриба алмашиш бўйича тизимли ҳамкорликни ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

МИНТАҚАДА ПАРЛАМЕНТЛАРАРО АЛОҚАЛАР МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева Бухоро шаҳрида Қозоғистон, Қирғизистон ва Туркманистон парламентлари аъзолари билан икки томонлама учрашувлар ўтказди.

Қозоғистон Парламенти Мажлиси Раиси ўринбосари Дания Еспаева билан учрашув чоғида Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасидаги стратегик шериклик, парламентлараро ҳамкорлик ва хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш масалалари муҳокама қилинди.

Шунингдек, Қирғиз Республикаси Жогорку Кенеши Раисининг ўринбосари Жилдиз Таалайбек қизи билан кечган мулоқотда икки давлат ўртасидаги дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини янада мустаҳкамлаш, хотин-қизлар етакчилигини ривожлантириш ҳамда парламентлараро алоқаларни кенгайтириш юзасидан фикр алмашилди.

Хотин-қизларнинг таълим, инновация ва рақамли технологиялар соҳаларидаги фаоллигини ошириш бугунги кунининг муҳим вазифаларидан бири экани қайд этилди.

Туркманистон Межлиси Раиси Дунёгўзал Гулманова билан мулоқотда эса транспорт, транзит, чегараолди ҳамкорлиги ва хотин-қизларни рақамли технологиялар соҳасига кенг жалб этиш йўналишларидаги ҳамкорлик масалалари муҳокама қилинди.

Сенат Раиси хотин-қизларнинг “яшил” иқтисодиёт ва экологик ташаббуслардаги иштирокини қўллаб-қувватлаш муҳим аҳамиятга эга эканини алоҳида таъкидлади.

«Халқ сўзи».

МАРКАЗИЙ ОСИЁ МАМЛАКАТЛАРИ ВА ОЗАРБАЙЖОН ЕТАКЧИ АЁЛЛАРИ МУЛОҚОТИ

1 Гендер тенгликни таъминлаш, хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш билан боғлиқ кўплаб долзарб масалалар муҳокама қилинди. Бу йўналишда минтақавий ҳамкорлик истиқболлари белгилаб олинди.

Мажлисда сўз олган Олий Мажлис Сенати Раиси Танзила Норбоева минтақада хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, улар салоҳиятини юзага чиқариш, давлат бошқарувидаги ролини кучайтириш бўйича олиб борилаётган ишлар жамият ҳаётида муҳим аҳамият касб этишини таъкидлади.

Туркманистон Мажлиси Раиси Д. Гулманова, Қозоғистон Республикаси Парламенти Мажлиси Раиси ўринбосари Д. Еспаева, БМТ Бош котибининг Марказий Осиё бўйича махсус вакили, Марказий Осиё учун превентив дипломатия бўйича БМТ минтақавий маркази раҳбари К. Имнадзе ва бошқалар ўз чиқишларида ушбу мулоқот майдони аёлларнинг барча интеграция ва давлатлараро ҳамкорлик жараёнларидаги иштирокини фаоллаштириб, мамлакатлар тараққиётига тобора муҳим ҳисса қўшаётганини таъкидлади.

— Асрлар давомида маърифат ва илм-фан маркази бўлиб келган қадимий Бухорода Бирлашган Миллатлар Ташкилоти номидан сўзга чиқиш шараф, — деди БМТнинг Ўзбекистондаги доимий координатори Сабина Махл. — Ушбу мулоқот муҳим тенденцияни ўзида акс эттирмоқда: минтақа келажаги нафақат иқтисодий ўсиш ва технологияларга, балки инсон салоҳияти, аввало, аёллар ва ёшлар имкониятини нечоғли самарали юзага чиқара олишимизга боғлиқ. Минтақада давлатлараро ҳамкорлик кучаймоқда, таълимга, рақамлаштириш ва барқарор ривожланишга сармоя киритиш миқдори ошаётир. Шу билан бирга, минтақа мамлакатлари иқлим ўзгариши, сув ресурслари тақчиллиги, иқтисодиётнинг янги технологик реалликларга мослашиш зарурияти билан боғлиқ умумий вазифаларга юзма-юз келмоқда. Айнан шунинг учун олима аёллар, етакчи аёлларнинг ўрни жуда муҳим аҳамиятга эга. Ўрганишлар кўрсатмоқдаки, қизларни ўқитишга йўналтирилган ҳар бир доллар ялпи ички маҳсулотга қўшимча 2,8 доллар келтириши мумкин. Марказий Осиё мамлакатлари ва Озарбайжон етакчи аёллари мулоқотининг бу галги мажлисида хотин-қизларнинг илм-фандаги етакчилиги, ҳозирги замон таҳдидлари, инновацион ечимлар ва илмий ҳамкорлик масалалари муҳокама қилинди. Олима аёллар форуми шу мавзуга бағишланди.

Акмал МУҲАММАДОВ олган суратлар.

Форум доирасида иккита панель сессия бўлиб ўтди. Дастлабкиси илм-фан ютуқлари ва инновациялардан фойдаланиш орқали минтақани ривожлантириш имкониятлари ҳамда истиқболларига бағишланди. Иккинчи сессияда эса барқарор ривожланиш, экология, сунъий интеллект, маданий мерос ва жамоат саломатлиги масалалари муҳокама қилинди.

— Мен Бухоронинг олис Кумушкент қишлоғида ўсиб-улғайганман, — дейди тадбир қатнашчиси, Бухоро давлат университети ўқитувчиси, кимё фани бўйича фалсафа доктори Гуляйра Холиқова. — Давлатимиз яратиб берган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, олий маълумотли бўлдим. Илмий изланишлар олиб бориб, муайян ютуқларга эришдим. Таклифим асосида амалиётга қўлланган ишланма Газли газни қайта ишлаш корхонасига иқтисодий фойда келтирмоқда.

Муҳокамалар давомида минтақа мамлакатларининг илмий салоҳиятини ривожлантириш, инновацион экотизимни кенгайтириш, илмий ва технологик ҳамкорликни мустаҳкамлаш ҳамда илмий тадқиқот фаолиятида хотин-қизларнинг ролини ошириш масалалари кўриб чиқилди. Иқтисодиётни диверсификациялаш воситаси сифатида илм-фандан фойдаланиш, мамлакатлар ўртасида технологик ҳамкорликни ривожлантириш, илм-фанни молиялаштириш механизмларини такомиллаштириш ва самарали инновацион инфратузилмани шакллантириш, атроф-муҳитга салбий таъсирни камайтириш ва экологик хавфсизликни таъминлашга қаратилган “яшил” технологияларни ривожлантириш масалаларига алоҳида урғу берилди. Билдирилган таклиф ва тавсиялар асосида олима аёлларнинг “SheScience Central Asia” минтақавий тармоғини яратишни назарда тутувчи қўшма коммюнике қабул қилинди. Форум ўз ишини давом эттирмоқда.

Истам ИБРОҲИМОВ («Халқ сўзи»).

ХОТИН-ҚИЗЛАР САЛОҲИЯТИНИ ОШИРИШГА ҚАРАТИЛГАН АМАЛИЙ МАЙДОН

Асрлар давомида илм-фан, маданият ва ислом дини маркази бўлиб келган Бухоро шаҳрида ўтказилаётган Осиё хотин-қизларининг II форуми нафақат минтақавий дипломатик мулоқот, балки аёлларни барча соҳадаги иштирокини қўллаб-қувватлаш, уларни ҳар томонлама рағбатлантириш, ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, энг асосийси, орзу-мақсадларини рўёбга чиқаришга қаратилган муҳим платформадир.

Муносабат

Мазкур анжуман замирида бир муҳим ҳақиқат мужассам. Яъни XXI аср тараққиётини аёллар иштирокисиз тасаввур этиб бўлмайди. Чиндан ҳам, бугунги глобал иқтисодиётда хотин-қизларнинг таълим, сиёсат, инновация ва тадбиркорликдаги иштироки ҳар бир мамлакат рақобатбардошлигини белгилайдиган асосий омиллардан бирига айланмоқда.

Кейинги йилларда мамлакатимиз ташқи сиёсатида “инсон капитали дипломатияси” устувор йўналиш сифатида намоён бўлаётир. Бухоро форуми ана шу сиёсатнинг амалий ифодаси, десак, адашмаймиз. Чунки бу каби халқаро даражадаги амалий мулоқотлар Янги Ўзбекистоннинг нафақат иқтисодий, балки ижтимоий ва маданий имижини янада мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Форумнинг асосий мавзуси “Аёлларга инвестиция — барқарор ўсиш асоси” деб номланди. Бу орқали бугунги кунда дунё ҳамжамияти учун долзарб бўлган қатор масалалар муҳокама қилинмоқда. Хусусан, хотин-қизларни давлат ва жамият бошқарувига кенг жалб этиш, сиёсий қарорлар қабул қилиш жараёнида уларнинг иштирокини кучайтириш, иқтисодий мустақиллик ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, илм-фан ҳамда таълим соҳаларида имкониятларни кенгайтириш каби муҳим йўналишларга алоҳида эътибор қаратиляпти.

Шу ўринда Жаҳон банки ва БМТ маълумотларига тўхталиб ўтиш жоиз. Ушбу нуфузли ташкилотларнинг қайд этишича, хотин-қизларнинг меҳнат бозоридаги фаоллиги ошиши мамлакат ялпи ички маҳсулоти ўсишига бевосита таъсир кўрсатади. Айрим тадқиқотларда гендер тенглик тўлиқ таъминланган давлатлар иқтисодиётида ЯИМ ҳажми ўртача 20 — 30 фоизгача ўсганини кўриш мумкин.

Ана шундан келиб чиққан ҳолда мамлакатимизда 2026 йил давомида 1,5 миллион нафар хотин-қизни мунтазам даромад билан таъминлаш режалаштирилган. Улардан 400 минг нафари бизнесга жалб этилади. Ушбу мақсадлар учун 25 триллион сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилади. Бундан ташқари, 166 минг нафар аёл замонавий касблар ва тадбиркорликка, яна 100 минг нафари эса IT соҳасига ўқитилади.

Шу билан бирга, аёллар ўртасида уйда тадбиркорликни йўлга қўйиш учун “Даромадли аёл” дастурини амалга ошириш бошланади. Мазкур дастур асосида касаначилик, ҳунармандчилик, паррандачилик, асаларичилик ва томорқа хўжалиги йўналишларида 50 минг нафар аёлнинг бандлиги таъминланади.

Бугун аёл нафақат она, уй бекаси, балки давлат ва жамият бошқарувида ҳам фаол иштирок этмоқда. Буни сўнгги йилларда дунё миқёсида, парламентларда ҳам хотин-қизлар улуши ортиб бораётганидан билиш мумкин. Мазкур қизғин жараён Марказий Осиё давлатларида кўзга яққол ташланади. Хусусан, мамлакатимизда парламент ва маҳаллий кенгашларда аёл депутатлар сонининг ошиши, давлат бошқарувида раҳбар аёллар қатламининг шаклланиши мамлакатда гендер сиёсати янги босқичга кўтарилганини кўрсатади. Жумладан, Ўзбекистон Парламентлараро Иттифоқининг “Парламентдаги аёллар” рейтингида 92 поғона юқорилаб, 36-ўринни эгаллади. “Гендер тенглик ва бошқарув” индексида мамлакатимиз 103-ўриндан 52-ўринга кўтарилди. Жаҳон банкининг “Аёллар, бизнес ва қонун” индексида эса 43 поғонага яхшиланиб, 48-ўринни эгаллади.

Мутахассисларнинг фикрича, аёлларнинг сиёсий жараёнлардаги иштироки ижтимоий адолат, таълим, соғлиқни сақлаш ва оила сиёсатига оид қарорларнинг самарадорлигини оширади. Шу боис форумда бу мавзудаги тажриба алмашинувлари минтақа давлатлари учун муҳим аҳамият касб этади.

Бухорода ўтаётган Осиё хотин-қизларининг II форуми шунчаки расмий тадбир эмас, балки бугунги шиддат билан кечаётган глобал ўзгаришлар шароитида хотин-қизларнинг сиёсий, иқтисодий ва интеллектуал салоҳиятини янги босқичга кўтаришга қаратилган амалий мулоқот майдонидир.

Малика ҚОДИРХОНОВА, Олий Мажлис Сенатининг Ёшлар, хотин-қизлар, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси.

ЭРКИНЛИК ВА АДОЛАТ МУҲИТИ – ЮКСАЛИШ ПОЙДЕВОРИ

1 Мамлакатимиздаги ўзгаришлар нафақат бизни, балки хорижий давлатлардаги дўстларимизни ҳам ҳайратга солмоқда. Янги Ўзбекистоннинг ҳар бир гўшасида, турли соҳаларда амалга оширилаётган улкан бунёдкорлик ишлари, иқтисодий натижалар бугун дунё ҳамжамияти томонидан тез-тез эътироф этилиши янгилик бўлмай қолди.

Бу ўзгаришларни, аввало, ҳудудлар мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Хусусан, Сурхондарё вилояти кейинги йилларда мамлакатимиздаги жадал ривожланаётган ҳудудлардан бирига айланди. Бугун вилоятда саноат, қурилиш, хизмат кўрсатиш, тадбиркорлик ва инвестиция соҳаларида юқори ўсиш суръатлари кузатилмоқда. Расмий статистик маълумотларга кўра, 2025 йил якунлари бўйича Сурхондарё вилояти ялпи ҳудудий маҳсулоти 106,6 фоизга ўсган, саноат ишлаб чиқариши 109,3 фоизни, хизматлар соҳаси 114,1 фоизни ташкил этган. Асосий капиталга киритилган инвестициялар ҳажми эса 131,1 фоизга етгани вилоят иқтисодиётида мутлақо янги босқич бошланганини кўрсатади.

Энг муҳими, бу рақамлар қуруқ статистика эмас. Улар ортида одамларнинг ҳаёти, янги иш ўринлари, замонавий уй-жойлар, йўллар, мактаб ва шифохоналар, тадбиркорлар учун яратилган имкониятлар турибди. Бугун Термиз, Денов, Шеробод, Бойсун ва бошқа ҳудудларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари Сурхондарёни мутлақо янги қиёфага олиб чиқмоқда.

Қонунчилик палатасининг Сурхондарёдан сайланган депутати сифатида парламент фаолиятида иштирок этар эканман, давлатимиз раҳбари бошлаган ислоҳотлар барча соҳани қамраб олаётгани ва чуқур кириб бораётганига ҳар куни гувоҳ бўлмоқдаман. Парламентда қабул қилинаётган қонунлар, аввало, инсон манфаатига, ҳудудларни ривожлантириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, ижтимоий адолат ва очиқликни таъминлашга хизмат қилмоқда. Халқ билан мулоқот ва жойлардаги муаммоларни ҳал этиш давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланди. Илгари одамлар йиллаб ечим тополмаган муаммолар бугун очиқ муҳокама қилиниб, аниқ чоралар кўрилмоқда.

Бугун Янги Ўзбекистон — бу шунчаки шиор эмас, балки халқ ҳаётига кириб келган янги тафаккур, янги муҳит ва янги имкониятлар. Ана шу ислоҳотларнинг марказида эса инсон қадри, адолат ва фаровонлик ғояси турибди. Бу тамойиллар мамлакатимиз тараққиётини янги босқичга олиб чиқмоқда, халқимизнинг эртанги кунга ишончини мустаҳкамлаётир.

Нигора ЛУТФУЛЛАЕВА, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАРНИНГ ТАРАҚҚИЁТ МОДЕЛИ

Туркий давлатлар ташкилоти Давлат раҳбарлари кенгашининг 15 май куни Қозоғистоннинг Туркистон шаҳрида ўтадиган норасмий саммити бу гал мутлақо янги мазмун ва стратегик аҳамият касб этмоқда. Чунки бугунги дунёда рақобат энди фақат табиий ресурслар ёки геосиёсий таъсир билан эмас, балки рақамли технологиялар, сунъий интеллект ва инновацион салоҳият билан ҳам белгиланмоқда. Шу маънода, “Сунъий интеллект ва рақамли ривожланиш” мавзуидаги мазкур саммит туркий давлатларнинг келажак тараққиёт модели қандай бўлишини белгилаб берувчи муҳим сиёсий платформа сифатида баҳоланмоқда.

Мушоҳада

Анжуман ўтадиган жой сифатида Туркистон шаҳрининг танланиши ҳам катта рамзий маънога эга. Бу шаҳар асрлар давомида туркий цивилизациянинг маънавий марказларидан бири бўлиб келган. Энди эса бу ерда муштарак шонли тарихдан баланд руҳ олиб, рақамли келажак, интеллектуал иқтисодиёт ва технологик интеграцияни биргаликда қуриш масалалари муҳокама қилинади.

Шу нуқтаи назардан, Туркистон саммити туркий давлатларнинг бу жараёнларга якка ҳолда эмас, балки умумий ёндашув ва мувофиқлаштирилган стратегия асосида кириб бораётганини англатади. Энг муҳими, мазкур саммит орқали туркий давлатлар рақамли тараққиётни янги иқтисодий ўсиш драйвери сифатида кўраётганини намоён этмоқда.

Масалан, электрон ҳукумат, рақамли давлат хизматлари, трансчегаравий электрон савдо, IT-стартаплар экотизими ва интеллектуал инфратузилмаларни ривожлантириш бўйича қўшма дастурлар шаклланиши мумкин. Яна бир муҳим жиҳат — бу инсон капитали масаласи. Сунъий интеллект соҳасида рақобат қилиш учун, аввало, билимли ёшлар, замонавий таълим ва инновацион муҳит керак. Туркий давлатлар айнан шу йўналишда ўзаро тажриба алмашиш, қўшма университет дастурлари ва технологик платформаларни яратиш орқали катта синергияга эришиши мумкин.

Дарҳақиқат, бугун рақамли иқтисодиёт дунё ялпи иқтисодий ўсишининг асосий драйверларидан бирига айланмоқда. Экспертлар фикрича, сунъий интеллект яқин йилларда глобал иқтисодиётга триллионлаб доллар қўшимча қиймат олиб кириши мумкин. Туркий давлатлар эса аҳолиси, географик жойлашуви ва улкан бозор имкониятлари билан мазкур жараёнда муҳим ўрин эгаллай олади. Аввалги босқичларда асосий эътибор транспорт йўлаклари, савдо ва маданий-гуманитар алоқаларга қаратилган бўлса, эндиликда интеграциянинг янги йўналиши — рақамли интеграция шаклланмоқда. Бу эса келажакда ягона рақамли макон, интеллектуал логистика тизимлари, рақамли тўлов инфратузилмалари ва инновацион кооперация механизмларини юзага келтириши мумкин.

Айниқса, Марказий Осиё бугун Евроосиёнинг муҳим рақамли ва транспорт хаби сифатида шаклланиб бормоқда. Туркий давлатлар ўртасидаги рақамли боғлиқликнинг кучайиши эса бутун минтақа иқтисодиётининг рақобатбардошлигини оширади. Туркистон саммити келажак технологиялари бўйича умумий стратегия ишлаб чиқиладиган муҳим интеллектуал майдон сифатида тарихга кириши мумкин. Бу туркий давлатларнинг глобал технологик жараёнлардаги ўрни ва таъсирини янада мустаҳкамлайди.

Жамила БОБОНАЗАРОВА, Олий Мажлис Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари қўмитаси аъзоси.

ҲАЁТИМИЗНИ ЎЗГАРТИРАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАР

1 Хусусан, яратилган қулай шарт-шароитлар ва берилган имтиёзлар ҳисобидан охирги саккиз йил давомида вилоятга 3 миллиард АҚШ доллари миқдорида хорижий инвестициялар жалб этилиб, 4 мингга яқин саноат корхоналари ишга туширилди. Бугунги кунда вилоятда хорижий инвестициялар ҳамда экспорт ҳажмини ошириш бўйича кенг кўламли ишлар бажарилмоқда. Ўтган даврда ҳудудда 5 миллиард долларлик 8 мингдан ортиқ лойиҳалар ишга туширилди. Хитой, АҚШ, Россия, Ҳиндистон, Австрия, Венгрия каби давлатлар билан инвестиция ва савдо бўйича яна 10 миллиард долларлик келишувларга эришилди.

Бундан ташқари, камбағалликни қисқартириш борасида ҳам сезиларли натижаларга эришилди. Ўтган йилда 126 минг оила камбағалликдан чиқарилиб, вилоятда бу борадаги кўрсаткич 9,3 фоиздан 5,6 фоизгача пасайишига эришилди. Термиз шаҳри, Ангор, Денов, Жарқўрғон, Қизириқ ва Музработ туманларини “камбағаллик ва ишсизликдан холи ҳудуд”га айлантириш борасида ишлар олиб бориляпти.

“Тўпаланг” сув омборидан тортилган қувурлар орқали Шеробод, Бойсун, Бандихон, Музработ, Олтинсой, Ангор, Жарқўрғон ва Денов туманларида истиқомат қилувчи қарийб 2 миллион аҳолининг ичимлик сувига эҳтиёжи тўлиқ қондирилган.

Ҳудудда туризмни ривожлантириш борасида ҳам катта режалар олинган. Бойсун, Сангардек ва Омонхона каби юқори туристик салоҳиятга эга ҳудудлар имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш, меҳмонхоналар сонини ошириш ва янги туризм йўналишларини ташкил қилиш йўналишидаги ишлар давом этмоқда.

Чиндан ҳам, муаллифнинг “Риёсиз сўзлар”и айни ҳақиқат. Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Сурхон воҳаси ҳам кундан-кунга чирой очиб, аҳолининг турмуш даражаси тобора яхшиланиб бормоқда. Олиб борилаётган ислоҳотлар ҳар бир кишининг ҳаётида муҳим из қолдирмоқда. Бундай янгиланишлар юртдошларимизнинг эртанги кунга ишончини янада мустаҳкамлаяпти.

Дилбар СУВОНОВА, Олий Мажлис Сенати аъзоси.

Покистон компанияси Тошкент вилоятида тайёр чарм маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган саноат зонасини ташкил этади.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида

ДЕПУТАТЛАР МУҲОКАМАЛАРДА ҚАНДАЙ МАСАЛАЛАРНИ КЎТАРДИ?

1 Ушбу масала бўйича Мудофаа вазири Ш. Холмуҳамедов маъруза қилди.

Қайд этилганидек, мамлакатимизда мудофаа ва хавфсизлик соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, ҳарбий хизмат нуфузини ошириш, ҳарбий хизматчилар, уларнинг оила аъзолари ижтимоий ҳимоясини кучайтириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди. Инсон қадрини улуғлаш тамойили асосида амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳарбий хизматчилар учун муносиб хизмат ва яшаш шароитларини яратиш, уларнинг ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган.

Ушбу қонун лойиҳаси ҳам ҳарбий хизматчиларнинг ҳуқуқлари, имтиёзлари, кафолатлари ҳамда уларнинг мажбуриятлари билан боғлиқ муносабатларни комплекс тартибга солишни назарда тутади.

Лойиҳада Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари таркибига кирувчи вазирлик ва идоралар ҳарбий хизматчиларининг ҳуқуқий мақоми, ҳуқуқ ҳамда мажбуриятлари, жавобгарлиги, шунингдек, улар ва оила аъзоларини ижтимоий ҳамда ҳуқуқий ҳимоя қилишнинг аниқ механизмлари белгилаб берилмоқда.

Ҳужжатга кўра, ҳарбий хизматчилар учун давлат томонидан кафолатланган ҳуқуқлар, эркинликлар, қонунчилик ҳужжатлари билан белгиланган имтиёзлар, чекловлар, мажбуриятлар ва жавобгарлик мажмуи ҳарбий хизматчилар мақоми, деб белгиланяпти.

Лойиҳада ҳарбий хизматчи мақомига эга бўлиш ва уни бекор қилиш тартиби, хизматни ўташнинг ўзига хос хусусиятлари, хизмат интизоми ва хизмат мажбуриятларига доир талаблар аниқлаштирилмоқда.

Қонун лойиҳасида ҳарбий хизматчиларни ижтимоий қўллаб-қувватлашнинг замонавий механизмлари алоҳида ўрин олган. Жумладан, уларни моддий рағбатлантириш, сифатли тиббий хизмат кўрсатиш, уй-жой билан таъминлаш, мажбурий давлат суғуртаси, пенсия таъминоти, хизмат вазифасини бажариш чоғида жароҳат олган ёки ҳалок бўлган тақдирда компенсация тўловларини амалга ошириш каби муҳим кафолатлар қонун даражасида мустаҳкамланмоқда.

Шунингдек, ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий ҳимоясини мустаҳкамлаш мақсадида лойиҳада қатор янги имтиёзлар ҳам назарда тутилмоқда. Хусусан, ҳарбий хизматдан бўшатилган ва хизмат йиллари 20 йилдан кам бўлмаган ҳарбий хизматчиларга йилига бир маротаба санаторий-курортларга 75 фоизлик имтиёз асосида йўлланма олиш имконияти яратилмоқда. Бунда йўлланма нархининг 25 фоизи ҳарбий хизматчи ҳисобидан, 75 фоизи эса тегишли вазирлик ва идораларнинг бюджет маблағлари ҳисобидан қопланади. Шу билан бирга, ҳужжат билан ҳарбий хизматчиларга йилига бир марта базавий ҳисоблаш миқдорининг 100 бараваригача бўлган миқдорда моддий ёрдам тўлаш имконияти яратилмоқда.

Депутатлар муҳокамалар давомида ушбу қонун лойиҳаси ҳарбий хизматчиларнинг ҳуқуқий мақомини аниқ белгилаш, уларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, ҳарбий хизмат нуфузини юксалтириш, Ватан ҳимоячилари ва уларнинг оила аъзолари учун мустаҳкам кафолатлар яратишда муҳим аҳамият касб этишини алоҳида таъкидлади.

Мажлисда қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда қабул қилинди.

Сафарбарлик тайёргарлиги ва сафарбарлик соҳасида ягона ҳуқуқий асос

Мажлисда “Сафарбарлик тайёргарлиги ва сафарбарлик тўғрисида”ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда қизғин муҳокама қилинди.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда ҳарбий хавфсизликни таъминлаш, мудофаа салоҳиятини мустаҳкамлашга қаратилган кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мазкур қонун лойиҳаси ҳам соҳадаги ислоҳотларнинг мантиқий давоми сифатида сафарбарлик тайёргарлиги ва сафарбарлик соҳасидаги муносабатларни ягона ҳамда мукаммал ҳуқуқий асосда тартибга солишга қаратилган.

Лойиҳада сафарбарлик тайёргарлиги ва сафарбарликнинг асосий мақсадлари, принциплари ва устувор йўналишлари белгиланмоқда. Шунингдек, давлат органлари, ташкилотлар ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ваколатлари, мажбуриятлари аниқ назарда тутиляпти. Ҳужжатда “сафарбарлик тайёргарлиги” ва “сафарбарлик” тушунчалари илк бор аниқ ва комплекс ҳуқуқий мазмунда ифодаланмоқда.

Шу билан бирга, лойиҳада умумий ёки қисман сафарбарликни эълон қилишнинг аниқ ҳуқуқий механизмлари, давлат органлари ва ташкилотларнинг вазифалари, иқтисодиёт тармоқларини уруш даври шароитида ишлашга ўтказиш тартиби белгилаб берилмоқда.

Ҳужжатда сафарбарлик даврида чақирилган фуқаролар учун иш жойини сақлаб қолиш, кредит тўловларини кечиктириш, етказилган зарарларни компенсация қилиш каби ижтимоий кафолатлар ҳам мустаҳкамланмоқда.

Муҳокамаларда депутатлар қонун лойиҳаси мамлакат мудофаа салоҳиятини янада ошириш, Қуролли Кучларнинг жанговар ва сафарбарлик шайлигини мустаҳкамлаш, Ўзбекистон Республикасининг суверенитети, ҳудудий яхлитлиги ва тинчлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этишини қайд этди.

Қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда қабул қилинди.

Марказий банк фаолияти такомиллаштирилади

Марказий банк фаолиятини янада такомиллаштириш, унинг мустақиллиги ва банк тизими барқарорлигини таъминлашга қаратилган қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилди.

Ушбу ҳужжат билан Марказий банк, унинг ҳудудий бош бошқармалари ва тасарруфидаги ташкилотлар фаолиятини текшириш Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати қарори асосида ёки қонунда назарда тутилган ҳолларда амалга оширилиши назарда тутилмоқда.

Марказий банкнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳаларини мажбурий келишиш ҳамда кредит ташкилотлари учун пруденциал нормативларни, корпоратив бошқарувни, таваккалчиликларни бошқариш тизимига доир ва бошқа талабларни белгиловчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартибини соддалаштириш таклиф этилмоқда.

Шу билан бирга, қонун лойиҳаси билан молия бозорида юзага келадиган фавқулодда вазиятлар шароитида тезкор ҳуқуқий чоралар кўриш мақсадида Марказий банкнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини кучга киришига оид қоидалар белгиланмоқда.

Депутатлар мазкур қонун лойиҳаси банк тизимидаги таваккалчиликларни самарали бошқариш, назорат механизмларини кучайтириш ва замонавий халқаро амалиётларни жорий этишда муҳим аҳамиятга эга эканини таъкидлади.

Мажлисда қонун лойиҳаси юзасидан қатор аниқлаштирувчи саволлар берилди.

Савол-жавоблардан сўнг мазкур ҳужжат депутатлар томонидан қабул қилинди ва Сенатга юборилди.

Омбудсманнинг таъсирчанлиги оширилмоқда

Бир гуруҳ депутатлар ташаббуси билан киритилган — Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил (омбудсман) фаолиятини янада самарали ташкил этишга қаратилган қонун лойиҳаси биринчи ўқишда муҳокама қилинди.

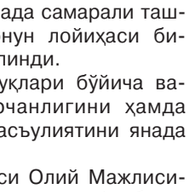
Ушбу ҳужжат Инсон ҳуқуқлари бўйича вакил фаолиятининг таъсирчанлигини ҳамда мансабдор шахсларнинг масъулиятини янада оширишга қаратилган.

“Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) тўғрисида”ги Қонунда Омбудсманга қўшимча ваколатлар ва таъсир чоралари берилган эди. Хусусан, Омбудсман инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари тўғрисидаги қонунчиликнинг бузилишига йўл қўймаслик ҳақида ташкилотларга ҳамда мансабдор шахсларга огоҳлантириш, тақдимнома, илтимоснома ва талабнома киритиш ҳуқуқига эга.

Шу муносабат билан Омбудсман институтининг ушбу янги ваколат ва таъсир механизмларини амалда самарали қўллаш учун ҳуқуқий асослар яратилмоқда.

Қонун лойиҳаси билан Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 197⁴-моддасига Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) киритган талабномаларни мансабдор шахслар томонидан кўриб чиқмасдан қолдирганлик ёки уларни кўриб чиқиш муддатларини узрли сабабларсиз бузганлик ёхуд улар юзасидан била туриб қасддан ишончсиз маълумотларни тақдим этганлик учун маъмурий жавобгарлик белгиловчи ўзгартириш киритилмоқда.

Екатерина СМЕСОВА,
Демократик институтлар ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш масалалари қўмитаси аъзоси:

— Қонун лойиҳаси бугунги кунда долзарб бўлиб, унга киритилаётган ўзгартиришлар инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмларини мустаҳкамлашга, шунингдек, давлат органларининг ва улар мансабдор шахсларининг масъулиятини янада оширишга хизмат қилади.

Мажлисда қонун лойиҳаси депутатлар томонидан моддама-модда муҳокама этилди ва иккинчи ўқишда қабул қилинди.

Болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тизими кенгаймоқда

Бир гуруҳ депутатлар ташаббуси билан киритилган — Бола ҳуқуқлари бўйича вакил (Болалар омбудсмани) фаолиятини янада самарали ташкил этишга қаратилган қонун лойиҳаси биринчи ўқишда кўриб чиқилди.

Ушбу ҳужжат бола ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш механизмларини янада мустаҳкамлаш, Бола ҳуқуқлари бўйича вакилнинг фаолиятини янада самарали ташкил этишни назарда тутади.

Қонун лойиҳаси билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар болага қарши жиноятлар тўғрисида маълумотлар олган тақдирда жиноят ишини қўзғатиш ёки уни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилганда, бу ҳақда Болалар омбудсманини хабардор қилиши назарда тутилмоқда. Бу келгусида суд жараёнларида, жумладан, вояга етмаганларнинг жиноятлари ҳақидаги ишларни юритишда бола ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини тўлақонли ҳимоялашга хизмат қилади.

Бола ҳуқуқлари бўйича вакилнинг парламент назоратини амалга ошириш борасидаги ваколатлари ҳам белгиланиб, бола манфаатларини кўзлаб фуқаролик ишлари бўйича ҳамда маъмурий судларга аризалар, шикоятлар ва даъволар билан мурожаат этишда уни давлат божидан озод қилиш таклиф этилмоқда.

Лойиҳа билан вакилнинг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилганлик учун жавобгарлик белгилаш, уни сайлаш, дахлсизлик ҳуқуқидан маҳрум этиш, шунингдек, у томонидан парламентга тақдим этиладиган маърузани эшитиш масалалари тартибга солинмоқда.

Бундан ташқари, болаларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига таалluқли масалаларга доир норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳалари Бола ҳуқуқлари бўйича вакил (Болалар омбудсмани) билан мажбурий келишилишига оид қоидалар белгиланмоқда.

Мажлисда қонун лойиҳаси депутатлар томонидан моддама-модда муҳокама этилди ва иккинчи ўқишда қабул қилинди.

Давлат фуқаролик хизматчисининг хорижда ўқиш даврида лавозими сақлаб қолинади

“Давлат фуқаролик хизмати тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига давлат фуқаролик хизматчисининг касбий малакасини ошириш кафолатларини белгилашга қаратилган қўшимча киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси биринчи ўқишда обдан муҳокама қилинди.

Таъкидланганидек, амалдаги қонунчиликда давлат фуқаролик хизматчиси хорижий таълим муассасаларида ўқиш учун грант ютган тақдирда, унинг иш жойи ва лавозимини сақлаш бўйича ҳуқуқий кафолатлар мавжуд эмас.

Ушбу ҳужжат давлат фуқаролик хизматчиларини янада қўллаб-қувватлаш, уларга кенг имкониятлар яратиш, давлат органлари ҳамда ташкилотларида профессионал ва салоҳиятли кадрлар қатламини шакллантиришни назарда тутади.

Қонун лойиҳаси билан давлат хизматчиси нуфузли хорижий таълим муассасасига магистратура ёки докторантурага ўқиш бўйича грант ютганда, иш берувчининг ёзма розилиги асосида унинг иш ўрни (лавозими) сақланиши таклиф этилмоқда.

Иш берувчи томонидан розилик беришда ўқув дастурининг йўналиши ушбу давлат органи фаолияти билан бевосита боғлиқ бўлишини инобатга олиш назарда тутиляпти.

Лойиҳада ўқув дастури якунлангандан сўнг давлат фуқаролик хизматчиси зиммасига тегишли давлат органи тизимида хорижда таҳсил олиш даврига тенг муддатга ишлаб бериш мажбурияти ҳам юкланмоқда.

Шунингдек, давлат фуқаролик хизматчисининг хорижда ўқиш даври унинг меҳнат стажига қўшиб ҳисобланиши, кўп йиллик хизмати учун ҳар ойлик устама белгилашда инобатга олиниши назарда тутилмоқда.

Мажлисда қонун лойиҳаси қизғин муҳокамаларга сабаб бўлди ва қатор саволлар кўтарилди.

Зафар ХУДОЙБЕРДИЕВ,
ЎзЛиДеП фракцияси аъзоси:

— Қонун лойиҳасида давлат фуқаролик хизматчиси иш берувчининг розилиги билан таҳсил олиши мумкин бўлган халқаро эътироф этилган нуфузли таълим муассасалари Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланиши кўзда тутилмоқда. Агар халқаро эътироф этилган нуфузли таълим муассасаси сифатида рўйхатга кирган таълим муассасасининг филиали Ўзбекистонда фаолият кўрсатса, давлат фуқаролик хизматчиси халқаро эътироф этилган нуфузли таълим муассасасида таҳсил олиш учун, албатта, хорижга бориб ўқиши керакми ёки ўша хорижий олий таълим муассасасининг Ўзбекистонда жойлашган филиалларида ҳам ўқиса, лойиҳа билан назарда тутилаётган кафолатларга эга бўладими?

Нодира ЖОНИБЕКОВА,
«Адолат» СДП фракцияси аъзоси:

— Ушбу қонун лойиҳасидаги деярли барча масалалар Вазирлар Маҳкамаси қарорида белгиланиши кўрсатилмоқда. Шунингдек, хорижда ўқиб қайтган ходимга ишлаб бериш мажбурияти юклатилмоқда. Масалага ҳуқуқий жиҳатдан ёндашадиган бўлсак, ходимнинг ҳуқуқлари ёки уларга бериладиган мажбуриятларни юклаш Меҳнат кодекси асосида амалга оширилиши шарт. Шу нуқтаи назардан савол туғилади: Вазирлар Маҳкамаси қарорида белгиланган шартлардан келиб чиқиб, ходимга ишлаб бериш мажбуриятини юклаш ходимнинг ҳуқуқларига, шунингдек, амалдаги Меҳнат кодекси нормаларига зид бўлиб қолмаганми?

Қонун ташаббускорлари мазкур саволларга атрофлича тушунтириш бериб, қонун лойиҳасини иккинчи ўқишга тайёрлашда кўтарилган масалаларга эътибор қаратишларини маълум қилди.

Муҳокамалардан сўнг қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда қабул қилинди.

Ижтимоий ёрдам манзиллилиги таъминланади

Мажлисда аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга қаратилган қонун лойиҳасининг муҳокамаси ҳам қизғин кечди.

Таъкидланганидек, кейинги йилларда мамлакатимизда аҳолининг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, давлат томонидан фуқароларга ижтимоий хизмат кўрсатиш кўлами ва турларини кенгайтириш бўйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Қонун лойиҳаси билан ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқларини халқаро стандартлар асосида янада мустаҳкамлаш, уларнинг одил судловдан тўлиқ ва тенг фойдаланишини таъминлаш, ижтимоий ҳимоя тизимини манзилли ва самарали ташкил этиш назарда тутилмоқда.

Хусусан, лойиҳада “Ижтимоий ҳимоя ягона реестри” ва “Камбағал оилалар реестри” негизида шакллантирилган “Ижтимоий реестр”га киритилган оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг ягона механизмини жорий қилиш таклиф этилмоқда.

Унга мувофиқ, ижтимоий хизматлар, нафақалар, имтиёзлар ва бошқа кафолатлар Ижтимоий реестрга киритилган оилаларга тақдим қилинади. Бундан ташқари, Солиқ кодексига ногиронлиги бўлган шахсларни иш билан таъминлашни рағбатлантирувчи қатор имтиёзлар киритилмоқда. Жумладан, I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларни ишга қабул қилган юридик шахслар учун ижтимоий солиқ ставкаси 1 фоиз этиб белгиланмоқда. Ногиронлиги бўлган ходимларга ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ айрим харажатларни солиқ базасидан чегириш назарда тутиляпти.

Яъни ота-она фарзанди учун нодавлат боғча ва мактаб таълими тўловлари бўйича даромад солиғидан бериладиган имтиёзлар ўзгалар парваришига муҳтож вояга етмаган шахсларнинг оила аъзолари учун тўланадиган тўловларга ҳам татбиқ этилади.

Шунингдек, ногиронлиги бўлган шахслар меҳнат қилаётган корхоналар учун мол-мулк ва ер солиғи бўйича қўшимча енгилликлар бериш таклиф қилинмоқда.

Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигининг ҳудудий бўлинмаларига ортиқча тўланган нафақаларни ундириш юзасидан судга мурожаат этишда давлат божини тўлашдан озод қилиш белгиланмоқда.

Мажлисда қонун лойиҳаси юзасидан қатор саволлар кўтарилди.

Сайдулло АЗИМОВ,
ЎзЛиДеП фракцияси аъзоси:

— Мамлакатимизда ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида амалга оширилаётган ислоҳотлар жуда муҳим ва жадаллик билан олиб борилмоқда. Асосий мақсад — ногиронлиги бўлган шахсларни жамиятнинг бошқа аъзолари билан тенг муносабатда бўлишини таъминлаш, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишдан иборат. Қонун лойиҳасида Жиноят кодексига киритилаётган айрим нормаларда “бевосита ёки билвосита афзаллик бериш” тушунчаси келтирилгани амалда ногиронлиги бўлган шахсларга берилаётган имтиёз ва енгилликлар билан қандай уйғунлашиши масаласига аниқлик киритишни талаб этади. Негаки, бугун амалдаги тизимда ногиронлиги бўлган шахсларга қатор имтиёзлар берилмоқда. Эртага ушбу имтиёзлар “афзаллик бериш” сифатида баҳоланиб, ҳуқуқий зиддият келтириб чиқармайдими?

Қонун ташаббускорлари бу бўйича атрофлича изоҳ бериб ўтишди. Қайд этилганидек, қонун лойиҳасининг қабул қилиниши билан ижтимоий ёрдам ва хизматларнинг манзиллилиги таъминланади. Аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд қатламлари учун қўшимча имкониятлар яратилади.

Муҳокамалардан сўнг қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда қабул қилинди.

Конституциявий қонун лойиҳаси кўриб чиқилди

Депутатлар мамлакат инвестиция муҳитини янада яхшилаш, халқаро капитални жалб қилиш, замонавий молия инфратузилмасини шакллантиришга қаратилган “Тошкент халқаро молия маркази тўғрисида”ги Конституциявий қонун лойиҳасини биринчи ўқишда кўриб чиқди.

Ушбу ҳужжат мамлакатда рақобатбардош капитал бозорини ривожлантириш, инвестиция оқимини кенгайтириш ва Ўзбекистонни минтақавий молиявий хаб сифатида шакллантириш учун муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Қонун лойиҳасида молия марказининг ҳуқуқий мақоми, фаолият тамойиллари, бошқарув тизими, ваколатлари ва марказ ҳудудида амал қиладиган махсус ҳуқуқий режим аниқ белгиланган. Хусусан, марказ ҳудудида халқаро инвесторлар учун ҳуқуқий барқарорлик ва ишончли суд ҳимоясини таъминлашга қаратилган қоидалар киритилмоқда.

Муҳокама жараёнида дунёнинг етакчи молия марказлари — Дубай халқаро молия маркази (DIFC), Остона халқаро молия маркази (AIFC) ва Сингапур тажрибаси ўрганилгани қайд этилди. Қонун лойиҳаси билан Тошкент халқаро молия марказининг институционал тузилмаси ҳам белгиланяпти.

Шунингдек, марказ маъмурияти, Тошкент молиявий хизматлар бошқармаси ва Тошкент халқаро тижорат судининг ҳуқуқий мақоми мустаҳкамланмоқда.

Қайд этилганидек, Тошкент молиявий хизматлар бошқармаси лицензиялаш, назорат қилиш ва таъсир чораларини қўллаш ваколатига эга бўлади. Тошкент халқаро тижорат суди эса марказ иштирокчилари ўртасидаги низоларни мустақил равишда кўриб чиқади.

Депутатлар марказ қатнашчилари учун яратилаётган имкониятларга ҳам алоҳида тўхталди. Лойиҳада марказ иштирокчилари ва уларнинг ходимларига хорижий валюталарда ҳисоб-китоб юритиш, чет эллик мутахассисларни ишга қабул қилиш, беш йилгача амалда бўладиган махсус визалар олиш ҳуқуқи берилиши назарда тутилмоқда. Шу билан бирга, марказ ҳудудида солиқ ва божхона имтиёзлари жорий этилиши белгиланган.

Ушбу Конституциявий қонун лойиҳасининг қабул қилиниши Конституция ҳамда қатор қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритишни тақозо этади. Жумладан, Конституциянинг 15-моддасига киритилаётган қўшимчага мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ягона ҳуқуқий макон сақланган ҳолда алоҳида ҳудудларда қонун асосида махсус ҳуқуқий режим ўрнатиш имконияти белгиланмоқда. Конституциянинг 131-моддасига киритилаётган қўшимча билан эса махсус ҳуқуқий режим амал қиладиган ҳудудларда ихтисослаштирилган судлар ташкил этилиши мумкинлиги назарда тутилмоқда.

Шу билан бирга, 134-моддага киритилаётган ўзгартириш билан айрим махсус ҳолатларда суд юрисдикцияси ва суд ишларини юритиш тартиби қонун билан алоҳида белгиланиши мумкинлиги мустаҳкамланмоқда.

Мажлисда депутатлар қонун лойиҳасини янада такомиллаштириш бўйича қатор таклифлар билдирди. Хусусан, инвесторлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизмларини кучайтириш, молиявий хавфсизлик кафолатларини аниқ белгилаш ҳамда марказ фаолиятининг миллий иқтисодиётга таъсирини самарали мувофиқлаштириш зарурлиги қайд этилди.

Қонун лойиҳаси депутатлар томонидан биринчи ўқишда қабул қилинди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
Матбуот хизмати.

Тошкент Ботаника боғида Ўзбекистон Миллий иқтисодий ҳамкорлик уюшмасининг бир йиллиги муносабати билан йирик халқаро тадбир — «Халқаро иқтисодий ҳамкорлик II форуми» бўлиб ўтмоқда.

Халқ сўзи
www.xs.uz /xalqsuzi.uz @xs_uz
2026 йил 14 май

«Бошим пойингда, Ватан...»

Ватанга чексиз муҳаббат туйғуси уфуриб турган ушбу ёниқ мисра муаллифи Ўзбекистон халқ шоири Ҳалима Худойбердиева агар ҳаёт бўлганида айни кунларда умрининг етмиш тўққизинчи баҳорини кутиб олаётган бўларди...

Ёш Ҳалимадаги шеърий қобилиятни илк бор таниқли адиб, давлат ва жамоат арбоби, Ўзбекистоннинг кўп йиллик биринчи раҳбари бўлиб ишлаган Шароф Рашидов пайқаган ва бағридарё устоз вилоят масъулларига бу қизалоққа "кўз-қулоқ" бўлишни тайинлаган. Кейин ўтган асрнинг 70-йиллари шароитида қишлоқлик қизнинг шаҳарга илм излаб бориш машаққатлари бошланади — Тошкент, сўнг Москвадаги Адабиёт институтидаги сабоқлар...

Соғинч

Ҳали талабалик чоғи китоби чиққан омадли ижодкорлар бор бўлса, шулардан бир у эди. Истеъдоди ва табиатидаги бутунлик унинг омад пиллапояларидан тез кўтарилишини, элга танилишини таъминлайди.

Мустақилликнинг дастлабки йиллари Ўзбекистон халқ шоири эди у. Узоқ йиллар "Саодат" журнали жамоасини бошқарди. Хотин-қизлар қўмитасига раҳбар бўлди.

Ва иттифоқ, умрининг маълум бир даврида у яккаланиб, бир пайтлари гавжум бўлган ён-атрофида ҳамфикр, ҳамдард киши қолмагандек бўлди гўё.

Чиндан ҳам, у ёлғизмиди, деган савол туғилади ҳозир. Фақат, йўқ, дейишга шошилмайлик.

Инсон руҳан ёлғиз бўлишни истайдиган, орзу қиладиган онлар бўлади. Ёлғизлик тоблаб қалби кучга тўлган, таъбир жоиз бўлса, шерга айланаётган одамнинг, боз устига у шоир бўлса, икки қўли бургутнинг ҳайбатли қанотидек кенг ёйилиб, самога кўтарилишини тасаввур қилганмисиз?! Инсон бундай кезлар юксак-юксакларга учиши, кўтарилиши бор гап.

Хўш, шоир чекинишга чоғланган узлат, ёлғизлик ўзи нима эди? Эҳтимол, биринчидан, иккинчидан, учинчидан... дея кимдир шарҳлаб бериши мумкин бу ҳолатни. Лекин бу саволга энг тўғри жавоб — шоирнинг шеърлари. Ҳалима опа ҳақида ҳеч ким унинг шеърларичалик очиқ, батафсил маълумот бера олмаса керак.

Аёнки, ёлғизликни ҳеч ким ўз ихтиёри билан танламайди. Унинг бозори ҳам йўқ. "Бундай бахт"ни қачонлардир энг яқин бўлган инсонлар тақдим этади кишига, афсуски...

Эътибор бериб қарасангиз, "Ёлғизлик" сўзида "Ишқ" сўзига яқин қондошлик бордек туюлади. Ишқ — руҳ ва жисмга чирмашган бир дардки, кун келиб соҳибидан қурбонлик талаб қилади. Ёлғизлик ана шу қурбонликнинг аччиқ меваси.

Эҳтимол, у қачонлардир танҳо қолишини ҳис қилган, сезгандир. Ахир у шунчаки дуч келган томон гандираклаб кетаётган қандайдир оддий йўловчи эмас эди. Ўзигача довруқ таратган Мовароуннаҳр ижодкорларининг мунгли овозларига мардоналик бахш эта олган, шоирликни бир мақом баланд кўтарган, миллат дардини шеърларида баралла куйлаган катта шоир эди.

"Армоним бўлмасди, магарки Мавлонодек бир дўст топа олсам эди", дея орзу қилади бир шеърида у. Румийдек дўст топишни орзу қилган ошиқнинг худди табризлик Шамсдек ҳеч иккиланмай кундага қўйишга лойиқ боши ҳам бўлиши керак эмасми?.. Ҳалима опа бу савдо баҳосини яхши биладиган мард харидор эди.

Қалбидаги аёвсиз туғён оловли қанотлари узра уни юксакликнинг энг баланд чўққисига олиб чиқади. У ошиқлик мақомига аллақачон кўтарилиб бўлган эди...

Мангу тунмас. Офтоб — бир онлиғ бўлсам,
Армоним йўқ. Хароб ё шонлиғ бўлсам.
Ҳазрат Румийдай бир жон дўст топсайдим,
Майли унга Шамсдай қурбонлиғ бўлсам...

Азалдан унинг феъли, руҳиятида исёнга ўхшаш ғалаён бор эди. Бу унинг шеърларида бўй кўрсатиб турарди. Адабиёт билимдонлари, адаб ва фасоҳат аҳли буни вақтида илғаб, ундан умид қиларди. Йиллар ўтиб, Ҳалима Худойбердиева нафақат бу ишончни оқлади, балки устоз мунаққид Озод Шарафиддинов эътироф этганидек, "ҳақиқат ва адолат жарчиси" ўлароқ халқимиз меҳрини қозонди.

Унинг аёл зотига хос (майин-мулойимлик) бўлмаган ўктам овози жамики озод қалбли одамларнинг ички чақириғидек янгради.

Ҳа, "Дориламон кунлар" муждасини илк бор у айтганди...

Ошиқларинг пойингга гул отиб ҳам бўлди,
Хилватларда лабингдан бол тотиб ҳам бўлди
Ва бу ҳақда кимларгадир сотиб ҳам бўлди,
Сен барибир муқаддассан,
Муқаддас аёл!

— дея баралла айтган ҳам у эди. Ва буни унга қўшилиб бутун эл — миллат биргаликда айтди. Ҳали ҳам айтиб келади, бундан кейин ҳам айтади...

Унинг ўзбек оналари номидан битган мана бу тилаклари ҳам асло эскирмайди, то ҳаёт бор экан, яшайдиган даъват, васият бўлиб қолаверади:

Ботирлар ўтган Ватандан
Ботирлар чиқсин, Худо.
Англасинлар, бор синоат
Бор сирлар чиқсин, Худо.
Улуғ оналардан мерос
Мартабамиз оналик.
Биз тебратган бешиклардан
Бобурлар чиқсин, Худо!

Оламнинг яратилиши ҳақидаги битикларда Одамнинг зуваласи учун Ер юзининг турли бурчакларидан бир сиқимдан тупроқ олинади ва ушбу тупроқ узра нақд қирқ йил, шундан 39 йил ғам-ташвиш, бир йил севинч ёмғири ёғади, дейилади. Ҳалима опанинг шеърларида ана шу ибтидода инсон вужуди, тақдирига илоҳий ёмғир ила қоришиб кетган, бор бўлган беоромликни яққол ҳис қиласиз.

Сиртим шоён, ич-ҳўрсиниқ, тутунлигим кўр,
Ғужғон юлдузлар-да, синиқ бир тунлигим кўр.
Харсанг тегиб минг бўлакка бўлинган жомман,
Аммо юрганимда тиклик, бутунлигим кўр...

Бу — ўзбек, Шарқ, мусулмон аёлининг тимсоли. У синмайди. Юраги доим алла, ҳаёт қўшиғини куйлаб туради.

Ҳалима опа шеърларида тоши оғир босадиган сўзларни саралаб-саралаб, ўрнию ўрни билан ишлатади. Сирти шоён, ичи хўрсиниққа тўла, дунёси қоп-қоронғи, аммо қадди тик. "Бутунлигимни кўр!" деяётган аёл — Она пайдо бўлади кўз ўнгингизда.

Шеър, шоир шундай бўлиши керак эмасми?!

Ҳалима Худойбердиева ижодида юракларни аллаловчи сокинлик йўқ. Асарларида унинг вужуди, руҳи, жисму жонида ибтидодаги ўша қирқ йиллик "ёмғир" аломатлари мавжудлигини, жўш ураётгани "шивири"ни гўё эшитиб турасиз. Бу азалий ёмғир садолари одам боласининг ўзи ҳақидаги қўшиқ, бу қўшиқни куйламай, тингламай бўладими? Бундай қўшиқларни ким яратади? Албатта, чин шоирлар. Ҳалима Худойбердиева ана шундай асл шоирларнинг олдинги сафларида турарди.

Шубҳасиз, инсонни ғам тарбиялайди. Аммо шоир, аввало, инсон ўлароқ бу дард олдида таслим бўлгиси келмайди. "Дориламон кунлар..." келганда оғир дамларни унутади. *"Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор..."* дея шукрона келтиради. Аслида ҳам Одам боласининг умри ғам-ташвиш ва дориламон кунлар орасида кечади...

Ҳалима Худойбердиеванинг қисмати шеърларида акс этиб туради. Шоир айтганидек, шеърлари — унинг қиссагўйи... Шоир ҳеч иккиланмай "Мавлоно Жалолиддин Румийдек бир дўст бўлсайди" дейдиган даражага етмоғи учун қанча йўл босиб келганини биласизми? Буни ҳам унинг ижоди "фош" қилиб туради.

Ўтган асрнинг 60-йилларида, ҳали талабалик даврида чиққан "Илк муҳаббат" китобидан тортиб "Оқ олмалар", "Чаман", "Суянч тоғларим", "Бобо қуёш", "Иссиқ қор", "Садоқат", "Муқаддас аёл", "Ҳурлик ўти", "Бу кунларга етганлар бор", "Тўмариснинг айтгани", "Йўлдадирман", "Буюк қушлар", "Осойишта шам" китобларига кирган шеърлари Ҳалима опани шеърдан шеърга ўсиб, улғайган фавқулодда истеъдод соҳиби эканини шарҳлаб туради. Кўп шоирларнинг илк шеъри қайси, балоғат ёшида битганлари қайси эканини адабий синчилар ҳам ажратишга ожизлик қилиши мумкин, аммо Ҳалима опанинг шеърларини бир ҳовуч дондек сочиб юбориб, кейин йиғадиган шеърхон ҳеч иккиланмай уларни хронологияси бўйича тартиб билан тизиб чиқиши мумкин. Сабаби эса аён. Бу асарларда аниқ юксалиш нуқталари — динамика бор.

"Турк", "Туркистон" каби бир замонлар мозий сандиғига улоқтирилган азиз сўзлар шоир ижодида "ҳаёт"га қайтганини кўрамиз. Унинг "Туркистон томонларда" шеъри миллат болалари руҳини кўтарадиган мадҳиядек янграйди:

Энди турмоқ онидир, эй энди тикланмоқ они,
Энди дунё кўражак туркий эл қалққанини.
Энди болаларига бало келса, қалқони —
Соҳибқирон туғи бор
Туркистон томонларда...

"Турк дунёсини ўнгловчилар" номли шеърда эса шоир қалбини ўртаган дардларни туясиз. Шеър ўзига хос аччиқ сўзлар билан бошланади:

Хижолатман, баъзан шундай
хижолатли онлар келар,
Бўлиқ дон деб топганларим
хас-хашак, сомон келар.
Бургутларни султон қуш деб,
самолардан қидирсам,
Улар ерда гўнг титкилаб,
тумшуқлари қон келар...

Туркий дунё парокандалиги ҳақида ўкиниб ёзган шоир шеърнинг кейинги сатрларида ёруғ ниятлар, башоратлар қилади:

Кўр кўзларимизни очгай
қадамларин чанги, денг.
Энди туркнинг далалари
гулга киргай мангу, денг.

Дарҳақиқат, унинг овози — туркий элатларнинг овозига айланиб улгурган эди. Шеърларида туркона руҳ, жанговарлик собит эди.

Бугун туркий халқларнинг бир-бирларига қардошларча бағир очишлари, туркий давлатлар ҳамкорлиги янги босқичларга чиқаётгани, бу борадаги муждалар шоиримиз орзу қилган кунлар келганидан дарак, хушхабар...

Ҳалима Худойбердиева шеърлари орқали қулоқларимиз остида жаранглаб турган, "турк", "Туркистон", "Турон" сўзлари қалбларимизда азалий муҳаббат оловини қайта ёлқинлантираётганини ҳис қилаётгандекмиз бугун.

Шеър техникасини пухта эгаллаган шоирлар жуда кўп. Расамадини келтириб ёзилаётган шеърлар талайгина. Аммо Шахсга айланган шоирлар кам, ноёб. Жамият ҳамиша Шахсларга муҳтож бўлган.

Ҳалима Худойбердиева шахсиятида Шахслик билан Ижод қай нуқтадан бошланиб, қай нуқтада уйғунлашиб кетишини аниқ айтиш қийин. Билганимиз шуки, у мусибат палласи, кўнгиллар ғуссага чўмган палла ҳам кимга нима дейишини яхши биларди...

Дунё бир кам. Қадди шамшод етмайди,
Кам-кам етади-ю, бот-бот етмайди.
Яхшики келмаймиз. Қайта келсак ҳам,
Бизга майдон етмас, ё от етмайди...

Шу кичкина тўртликда ҳам чигал дунёни англаш, шоирнинг ўзигагина хос қарашлари, ҳаётий хулосалари жо бўлган.

Ҳалима Худойбердиева миллий шеъриятимиз ҳавосини баҳоли қудрат янгилай олган, миллат дардини куйлаган, аммо зинҳор шунчаки дардкаш бўлиб йиғламаган, ўқувчини ўзига яқин олиб ойдин кунларга интилишни, қандай курашишни ҳам ўргатиб кетган чин шоир, чин инсон эди. Унинг ижоди ёшларимизга Ватанни севишни, Миллатни қадрлашни ўргатади. Ҳурлик, Эрк ҳақида ўқимоқчи бўлсангиз, руҳингизни чархламоқчи бўлсангиз, Ҳалима Худойбердиева китобларини ўқинг...

Шоирнинг имтиҳонларга тўла ҳаёт йўли ҳам ўзига хос эди. "Синовлар банданинг тоқатидан ортиқ бўлмас" деган илоҳий ҳукмга кўра севимли шоиримизнинг мақомлари қанчалар баланд бўлганини ўзимизча тасаввур қиламиз.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев халқимиз етакчисига айланган илк кунлардан бошлаб китоб, китобхонлик, ижодкорлар — шоир-ёзувчиларга алоҳида эътибор қаратди. Давлатимиз раҳбари, таъбир жоиз бўлса, Ҳалима Худойбердиева орзу қилган дўст тимсолида намоён бўлди. Шоир ижоди Президентимиз томонидан юксак қадрланди — 2019 йили у туғилган қутлуғ замин — Сирдарё вилояти маркази Гулистон шаҳрида Ўзбекистон халқ шоири Ҳалима Худойбердиева номидаги ижод мактаби фаолият бошлади ва ушбу макон қалби қайноқ ёшлар учун ижод ўчоғи бўлиб хизмат қилмоқда.

Демак, миллатпарвар шоиримиз — барҳаёт. Унинг орзу-истаклари Янги Ўзбекистонимизнинг ёш истеъдодлари тимсолида яшаб келяпти.

Абдусаид КЎЧИМОВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси,
Алишер НАРЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Нуқтаи назар

Янги инвестицияларнинг муҳим мезони

Фарғона водийси қадимдан савдо карвонлари излари қолган, ҳунарманд қўллари мўъжиза яратган, тарих ва тараққиёт бир-бири билан уйғунлашган маскан сифатида эътироф этиб келинади. Бу заминда атлас жилоси, кулол сополининг нафислиги ва қадим шаҳарлар нафаси асрлар давомида Шарқ тамаддунининг ёрқин тимсолига айланган. Қўқоннинг улуғвор саройлари, Марғилоннинг ипак матолари, Риштоннинг мовий нақшлари бугун ҳам водий руҳи бетакрорлигини дунёга намоён этмоқда.

Бугунги глобаллашув даврида эса ҳудудларнинг нуфузи нафақат тарихий мероси, балки иқтисодий барқарорлиги ва халқаро молиявий майдондаги ишончлилиги билан ҳам белгиланмоқда. Эндиликда халқаро рейтинглар ҳудудларнинг эртанги тараққиётини белгиловчи муҳим мезонлардан бирига айланди.

Ана шундай жараёнда Фарғона вилоятининг "Fitch Ratings" халқаро агентлиги томонидан "BB-" даражасидаги "Барқарор" рейтинг билан баҳоланиши вилоятнинг иқтисодий салоҳияти, молиявий интизоми ва инвестицион жозибадорлиги халқаро миқёсда тан олинганидан далолат беради. Мазкур рейтинг оддий иқтисодий кўрсаткич эмас, аксинча, Фарғонанинг эртанги кунига билдирилган ишонч, унинг тараққиёт йўлига берилган халқаро эътирофдир. Айниқса, туризм, хизматлар соҳаси ҳамда йирик инвестициявий лойиҳалар ривожланаётган бугунги даврда ушбу барқарорлик вилоятни Марказий Осиёнинг истиқболли иқтисодий ва туристик марказларидан бирига айлантириш учун мустаҳкам пойдевор қўйилаётганидан далолат беради.

Жорий йил 7 май куни "Fitch Ratings" халқаро рейтинг агентлиги томонидан Фарғона вилоятига "BB-" даражасидаги "Барқарор" рейтинг берилгани кенг жамоатчилик ва иқтисодий доираларда катта қизиқиш уйғотди. Бу рейтинг вилоятнинг молиявий бошқаруви, фискал барқарорлиги ва иқтисодий салоҳияти халқаро мезонлар асосида эътироф этилганини англатади.

Аслида, кредит рейтингини ҳам оддий статистик кўрсаткич деб бўлмайди. У инвесторлар учун ҳудуднинг "иқтисодий паспорти" вазифасини бажаради. Рейтинг қанчалик барқарор бўлса, ҳудудга нисбатан ишонч шунчалик ортади. Бу эса янги инвестициялар, йирик лойиҳалар ва замонавий инфратузилма учун кенг имкониятлар яратади.

Бугунги Фарғона айнан ана шундай ишонч маконига айланмоқда. Вилоятнинг иқтисодий салоҳияти, аҳоли сони, саноат ишлаб чиқариши, қишлоқ хўжалиги ва айниқса, хизматлар секторидаги ўсиш суръатлари халқаро молиявий институтлар эътиборини тортмоқда. Сўнгги йилларда туризмнинг иқтисодиётдаги улуши ошиб бораётгани эса Фарғонанинг янги иқтисодий қиёфасини шакллантиряпти.

Фарғона водийси қадимий тарих, бой маданият ва ноёб ҳунармандчилик анъаналари билан азалдан сайёҳларни ўзига жалб қилиб келган. Қўқондаги Худоёрхон саройи, Марғилоннинг атлас ва ипакчилик мактаби, Риштоннинг машҳур кулолчилик анъаналари, Шоҳимардон ҳамда Водилнинг бетакрор табиати бугун нафақат миллий, балки халқаро туризмнинг муҳим масканларига айланиб бормоқда.

Мутахассислар таъкидлашича, халқаро рейтингнинг мавжудлиги айнан туризм соҳасига хорижий инвестицияларни жалб қилишда муҳим омил ҳисобланади. Чунки инвестор, аввало, ҳудуднинг молиявий хавфсизлиги ва узоқ муддатли барқарорлигига баҳо беради. "BB-/Барқарор" рейтинги эса Фарғонада йирик лойиҳаларни амалга ошириш учун ишончли муҳит мавжудлигини кўрсатаётир.

Бунинг ёрқин мисолларидан бири — Марғилон шаҳрида бунёд этилаётган "Бурҳониддин Марғиноний" илмий-маърифий ва туристик мажмуасидир. Умумий қиймати 1,7 триллион сўмлик ушбу лойиҳа "шаҳар ичида шаҳар" концепцияси асосида ташкил қилинмоқда. Мажмуада меҳмонхоналар, ҳунармандчилик марказлари, миллий бозор, карвонсарой ва замонавий савдо ҳудудлари барпо этилиши режалаштирилган.

Мазкур лойиҳа нафақат туризм, балки ҳудуд иқтисодиёти учун ҳам катта аҳамиятга эга. Кутилаётган натижаларга кўра, мажмуа йилига 200 — 250 минг хорижлик сайёҳларни қабул қилади, қарийб 2000 та иш ўринларини яратилади ва бюджетга миллиардлаб сўм даромад олиб киради.

Энг муҳими, бундай лойиҳалар иқтисодиётда мултипликатив самара беради. Янги меҳмонхоналар, транспорт хизматлари, кафелар, ҳунармандчилик дўконлари ва сервис объектлари пайдо бўлади. Маҳаллий аҳоли даромади ортади, ёшлар ва хотин-қизлар бандлиги ошади. Фарғона бугун иқтисодий диверсификация йўлидан бормоқда. Авваллари, асосан, аграр саноат ҳудуди сифатида танилган вилоятда энди хизматлар ва туризм соҳаси иқтисодиётнинг муҳим драйверига айланмоқда. Статистик маълумотларга кўра, хизматлар секторининг ҳудудий ялпи маҳсулотдаги улуши йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу эса иқтисодиётнинг замонавий моделга ўтаётганидан далолат беради.

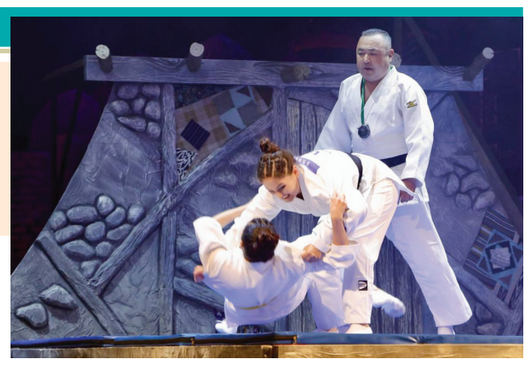
Яна бир муҳим жиҳат — халқаро рейтингнинг "лангар эффекти" яратилиши. Яъни йирик инвестицион лойиҳа ҳудудга нисбатан умумий ишончни ошириб, унинг атрофида ўнлаб янги бизнес ташаббуслари пайдо бўлишига замин яратади. Бугунги Фарғонада айнан шундай жараён кузатилмоқда.

Келгуси йилларда вилоятда юзлаб миллион долларлик янги лойиҳалар амалга оширилиши, халқаро туристлар оқими кескин ортиши ва Фарғонанинг Марказий Осиёдаги йирик туристик ҳамда инвестициявий марказлардан бирига айланиши кутилмоқда.

Гўзал ХОНКЕЛДИЕВА,
Фарғона давлат университети Иқтисодиёт факультети декани, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор.

Премьера

Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат академик мусиқали драма театрида "Париж — 2024" Олимпия ўйинлари чемпиони Диёра Келдиёрованинг шонли ғалабаси тарихига бағишланган "Тонгни кулиб қарши ол" спектаклининг премьераси ўтказилди.

«ТОНГНИ КУЛИБ ҚАРШИ ОЛ»

Мазкур асарда иродали ва қатъиятли ўзбек қизи Д. Келдиёрованинг болалик чоғидан то Олимпиада шоҳсупасигача бўлган ибратли ҳаёти тасвирланади. Спектаклда ўз орзу-умидлари ушалиши йўлида ҳар қандай машаққатга дош бера олган матонатли замондошимиз образи ёрқин саҳна кўринишлари орқали очиб берилган.

— Жамоамиз томонидан илк маротаба дунё эътиборига тушган спортчи қиз ҳаёти ҳақида спектакль яратиш биз учун катта фахр бағишлайди, — дейди театр бош режиссёри Достон Ҳақбердиев. — Келажакда Диёрахонга бундан-да ёрқин ғалабаларга эришиб, халқимизни хурсанд қилишда давом этишига тилакдошмиз.

Президентимизнинг "Театрларнинг жамият маданий ҳаётидаги аҳамиятини ошириш ва улар фаолиятини янада қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ижроси доирасида саҳналаштирилган мазкур асар Маданият ва Спорт вазирликлари ҳамкорлигида давлат буюртмаси асосида амалга оширилди.

Премьера томошабинлар томонидан илиқ кутиб олинди. Унинг мазмуни, саҳна ечимлари ва спортчи матонатини акс эттирган лавҳалар мухлисларда катта таассурот қолдирди.

«Халқ сўзи».

ЭЗГУ ҚАЛБЛАР ТАШАББУСИ

Олотлик бир гуруҳ фаол китобхон ўғил-қизларга Ёшлар ишлари агентлиги томонидан Тошкент шаҳрига бир ҳафталик саёҳат ва дам олиш йўлланмаси топширилди. Бу тумандаги Мухтор маҳалласида барпо этилган замонавий кутубхонанинг очилиш маросимига тўпланганларни беҳад хурсанд қилди.

Маънавият

Чамаси уч йилча муқаддам Олот туманидаги Мухтор маҳалласида яшовчи Шаҳноза Наврўзова бу чекка гўшада кутубхона очиш ташаббускори бўлганди. Тошкент давлат педагогика университети, кейин Туркияда таҳсил олган бу тиниб-тинчимас қизнинг туман ҳокимлиги ва бошқа хайрихоҳ ташкилотлар кўмагида ташкил этган зиё масканидаги китоблар қисқа муддатда ён-атрофда истиқомат қилувчи 400 дан зиёд хонадонларга кириб борди. Эътиборлиси, маҳаллада маънавий муҳит яхшиланган, у жиноятчиликдан холи ҳудудга айлангани, маҳалла ёшларининг ўқиб ўрганишга, шахмат ва шашка билан шуғулланишга иштиёқлари ошгани кузатилди. Шулар инобатга олинган ҳолда маҳаллада лойиҳа қиймати 650 миллион сўм бўлган замонавий кутубхона биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

— Бундан бениҳоя хурсандмиз, — дейди Шаҳноза Наврўзова. — Чунки эндиликда болалар ва ёшлар учун алоҳида ўқув заллари, замонавий технологиялар билан жиҳозланган хоналаримиз мавжуд. Китоб фондимиз бойиб бормоқда. Бу лойиҳа ёш авлод таълим-тарбиясига давлат сиёсати даражасида қаралаётганидан далолат беради.

«Халқ сўзи».

Ўзбекистон Миллий кино санъати саройида Ўзбекистон халқ ёзувчиси Хайриддин Султоннинг «Осмони фалакларда. Осмон қироли» бадиий фильмининг премьераси бўлиб ўтди.

Халқ сўзи
Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 542. 23 209 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Газетамиз ҳақидаги маълумотларни юклаб олиш учун QR-кодини телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибият 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

ISSN 2010-8788

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан саҳифаланди.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

• МАНЗИЛИМИЗ:
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислом Каримов кўчаси, 55-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ф. Бозоров.
Мусаҳҳиҳ — С. Исломов.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎзА якуни — 00.12 Топширилди — 00.50 1 2 3 4 5 6